

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

RESUME EN PERSAN

نویسندگان فرانسوی همچنان ادامه دارد.

● تنبور خراسان، پایه يك گام جهانی: مهدی برکشلی

تنبور خراسان یکی از سازهای سنتی موسیقی ایرانی است که ابونصر فارابی در کتاب موسیقی الکبیر خود پرده بندی و کوکهای آن را تشریح کرده است. بر این اساس، تقسیمات پرده در این ساز به سه گونه لیما، لیما، کما؛ کما، لیما و کما، لیما، لیما صورت می گیرد. صفی الدین ارموی تقسیم اول آن را گرفته و گام مشرق زمین را به ۱۷ بُعد تقسیم کرده است. با مراعات تقسیم بندیهای سه گانه، گام ایرانی دارای ۲۷ بُعد و یا ۲۸ درجه می شود که هم اکنون در موسیقی ایرانی موجود است و درجات گامهای فیثاغورث و اریستکسن (مبانی ملودی و هارمونی موسیقی غربی) در آن یافت می شود.

● واژه‌ها و اصطلاحات اسلامی در ادبیات فارسی: ابراهیم شکورزاده

در طی قرنهای اول تا سوم هجری، زبان عربی تأثیر بزرگی بر زبان دری گذاشت و بسیاری از واژه‌های عربی و اصطلاحات اسلامی اندک اندک وارد این زبان شد. زیرا از اواخر قرن اول و اوایل قرن دوم، عربی زبان اداری و رسمی خراسان و ماوراءالنهر شد و دهها شاعر و نویسنده، شعر سرایی و نویسندگی به زبان عربی را آغاز کردند. راه‌یابی واژه‌های عربی و اصطلاحات اسلامی به زبان فارسی بعدها دامنه‌ای گسترده‌تر یافت. این واژه‌ها و اصطلاحات از یک سو دارای ریشه‌های مختلف هستند و از سوی دیگر به رشته‌های متفاوت معارف اسلامی مربوطند و می توان گفت که مجموع آنها کلید فهم بسیاری از متون ادبی و علمی فارسی است. نویسنده نمونه‌های متعددی از این واژه‌ها و شواهد مربوط به آنها را در مقاله خود آورده است.

● کتابشناسی

۱- کتابهای تازه

۲- باز دیده مجلات

● اخبار علمی و فرهنگی

فرانسوی ترجمه شد. که در این امر کسانی چون دوری یه، پتیس دولاکروا، دربلو، ساواری... نقش اساسی داشته‌اند.

● رابطه فخر رازی با مشایخ صوفیه: نصرالله پورجوادی

امام فخر رازی از بزرگترین علما و فقها و فلاسفه تاریخ اسلام و دارای آثار بسیار در رشته‌های گوناگون معارف اسلامی است. اما عقیده او راجع به تصوف و به طور کلی رابطه‌اش با مشایخ صوفیه، یکی از نکات مبهم زندگی او است. حتی او را متهم به دشمنی نسبت به مشایخ صوفیه کرده مسئول قتل شیخ مجدالدین بغدادی دانسته‌اند. اما آنچه از گزارشهای متعدد صاحبان تراجم بر می‌آید اینست که فخر رازی در طول حیات خود، همواره با مشایخ صوفیه عصر خویش در تماس بوده است و هر چند آن انقلاب روحی که به امام محمد غزالی دست داد هرگز در امام فخر پدید نیامد، لکن تصوف هیچ‌گاه او را رها نکرد. مشایخ صوفیه از معاصران او همچون بهاءالدین ولد، مجدالدین بغدادی، محیی‌الدین ابن عربی و شهاب‌الدین سهروردی با او تماس و گفت‌و شنود داشتند و حتی مولانا مصنفک نواده امام فخر نوشته‌است که وی در اواخر عمر به تصوف گرایید و با ارشاد نجم‌الدین کبری به طریقت صوفیه وارد شد.

● فردوسی در ادبیات فرانسه: جواد حدیدی

شاردن نخستین جهانگرد فرانسوی است که در سفرنامه‌اش نسبتاً به تفصیل از فردوسی و شاهنامه سخن گفته است. پس از او لوئی لانگلس در ستایش از «هومر ایران» و ترجمه نمونه‌هایی از اشعارش کوشید.

انقلاب فرانسه روحیه‌ای حماسی و پهلوانی در فرانسویان پدید آورد و آنان را برای پذیرش آثار حماسی دیگر ملتها آماده کرد. از این روژول مول به ترجمه شاهنامه پرداخت، کاری که از ۱۸۲۶ تا ۱۸۷۶ مدت چهل سال به طول انجامید. تأثیر شاهنامه روی ادبیات فرانسه، حتی روی آثار نویسندگان بزرگی مانند ویکتور هوگو، از همین تاریخ آغاز شد. نویسنده‌ای که بیش از همه، از فردوسی الهام گرفت، موریس مترلینک بود که به خصوص پرده‌های اول و سوم نمایشنامه معروف خود، پلئاس و ملیزاندر را از روی داستانهای رودابه و زال و نخجیر توس ساخت. پس از او ابل بونار، در آغاز قرن حاضر، داستان حماسی و لطیف شهریار ایرانی را با توجه به مطالعاتی که در شاهنامه کرده بود، به نظم در آورد. ... تأثیر فردوسی روی شاعران و

خلاصه مندرجات

● خطوط عمده تفکر فخررازی: روزه آرنالدز

فخررازی یکی از بزرگترین متفکران اسلام و صاحب نظام فکری گسترده‌ای است که در آن علوم مذهبی گوناگون اسلام را با فلسفه يك جا گرد آورده است. او همچنین به شیوه‌ای انتقادی از کارهای پیشینیان خود بهره گرفته، آنها را با هم آشتی داده و مکتبی پدید آورده است که می‌تواند عقل و ایمان، هر دورا، ارضاء کند. کتاب مباحث المشرقیه او، که يك اثر فلسفی گرانقدر است، نمونه عالی جمع میان عقل و ایمان، دین و فلسفه، عمل و اخلاق است. رازی در این کتاب به بررسی اندیشه‌های فلاسفه متقدم و پیروان آنها پرداخته و معتقد است که نباید چشم و گوش بسته دنباله‌رو آنان شد، و در عین حال هم نمی‌توان این اندیشه‌ها را در بست و يك جارد کرد، بلکه باید با به کار گرفتن محک‌های عقلی (ادله) و دلایل قابل تعریف (براهین)، خوب را از بد، و درست را از نادرست تشخیص داد. بدین سان رازی در پی نوآوری نیست بلکه عقل را به عنوان محک در والاترین جایگاه سلوک علمی و مذهبی قرار می‌دهد.

● آغاز آشنایی فرانسویان با زبان فارسی: فرانسیس ریشار

گزارش تاریخچه آشنایی فرانسویان با زبان فارسی و چگونگی آن نیاز به تحقیقی وسیع و مفصل دارد. اجمالاً می‌توان گفت که مطالعه زبان فارسی در فرانسه دو قرن پیش از آن که ایرانیان به آموزش زبان فرانسه بپردازند، یعنی از پایان دوره رنسانس آغاز شده است. پس از رنسانس علاقه اروپاییان به دستیابی بر متون علمی، فلسفی و تاریخی شرقی و اسلامی قوت گرفت و چون راه استفاده از این متون آشنایی به زبانهای آن کتابها بود، یادگیری این زبانها، از جمله فارسی، و تدوین فرهنگهای دو زبانه و چندزبانه رونق یافت. در این هنگام غالب دانشمندان و دولتمداران اروپایی و مخصوصاً فرانسوی دارای مجموعه‌های کما بیش غنی از متون شرقی و از جمله فارسی بودند. تشکیل دوره‌های آموزش زبانهای شرقی و مدارس مخصوص، آشنایی فرانسویان را با زبان فارسی افزایش داد و بسیاری از متون فارسی به